

KERKEN SAMEN — SAMEN KERKEN

JAARGANG 36

NUMMER 2

FEBRUARI 2017

Kerken Samen – Samen Kerken (KSSK)
is een gezamenlijke uitgave van:

- **Hervormde Gemeente 's-Graveland**
- **Hervormde Gemeente Kortenhoef**
- **Protestantse Gemeente 'de Graankorrel'**

INHOUDSOPGAVE

Redactie	pagina 02
Administratie	pagina 02
Contactadressen van de kerken	pagina 03
Erediensten Hervormde Gemeente 's-Graveland	pagina 04
Eredienst 'Veenstaete'	pagina 05
Informatie Hervormde Gemeente 's-Graveland	pagina 06

REDACTIE

Kopij voor dit blad kunt u inleveren bij de redactie van uw gemeente.
Uiterste inleverdata van kopij voor de komende edities:

3 maart	7 juli	24 november
31 maart	1 september	15 december
5 mei	29 september	
9 juni	27 oktober	

Redactie Hervormde Gemeente 's-Graveland

mw. R. Kleijn

email: kleijn@kssk.nl

Redactie Hervormde Gemeente Kortenhoef

dhr. F. van Weeghel

email: vanweeghel@kssk.nl

Redactie Protestantse Gemeente 'De Graankorrel'

dhr. J. Hoekstra

email: hoekstra@kssk.nl

ADMINISTRATIE

Abonnementstarief: € 12,50 per jaar.

ING.nummer KSSK: **NL08INGB0002648558**

t.n.v. Kerken Samen van Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef

Voor alle vragen over abonnementen, adreswijzigingen e.d. kunt u contact opnemen met:

mw. R. Kleijn

email: kleijn@kssk.nl

CONTACTADRESSEN

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Predikant:

Ds. G.J. van Meijeren
Noordereinde 12
1243 JG 's-Graveland
Tel: 035 – 6560598
Vrije dag: vrijdag
E-mail : dominee@hervormdegemeentesgraveland.nl

Pastoraal werker:

Br. W. Kroon
Erasmuslaan 47
1216 HL Hilversum
Tel.: 035 – 6214098
Email:
kroondorland@hotmail.com

Scriba:

Dhr. M.J. Flink
Berlagelaan 233
1222 JV Hilversum
tel.: 035 - 541 0117
email: scriba@hervormdegemeentesgraveland.nl

HERVORMDE GEMEENTE KORTENHOEF

Predikant:

Ds. J. Teding van Berkhout
Opbeltijden:
Dinsdag en donderdag:
van 9.00 - 9.30 uur en
van 19.00 - 19.30 uur

Scriba:

Dhr. C.A.M. van der Lelie

PROTESTANTSE GEMEENTE 'DE GRAANKORREL'

Predikant:

Vacant

Bijstand pastoraat:

ds. R.F.J. Beltman
Email:
predikant@pgdegraankorrel.nl

Scriba:

Mw. J.P. Hinloopen-Nieuwpoort



EREDIENSTEN

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

De diensten zijn 'live' op de website www.hervormdegemeentesgraveland.nl te volgen. Ook vindt u daar de diensten van (ongeveer) de laatste 6 maanden. Bezoek onze website en klik op 'opnames'. U kunt kiezen uit luisteren naar de eventuele live uitzending of een eerdere opname beluisteren of downloaden.

Zondag	12 februari	10:00 uur	Dr. A.A.A. Prosman uit Nijkerk Collecte College van Kerkrentmeesters /Diaconie
Zondag	19 februari	10:00 uur	Ds. G.J. van Meijeren Collecte College van Kerkrentmeesters /Diaconie Extra collecte: Instandhouding Predikantsplaats
Zondag	26 februari	10:00 uur	Prof dr. F.G. Immink uit Driebergen-Rijsenburg Collecte College van Kerkrentmeesters /Diaconie
Zondag	05 maart	10:00 uur	Ds. G.J. van Meijeren Collecte College van Kerkrentmeesters /Diaconie (voorjaarszendingscollecte) Extra collecte: Instandhouding Predikantsplaats
Woensdag	08 maart	19:30 uur	Ds. G.J. van Meijeren Collecte College van Kerkrentmeesters /Diaconie

EREDIENST 'VEENSTAETE' (app 141 West)

Vrijdag 17 februari 15.00 uur Br. W. Kroon

INFORMATIE HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Meditatie

Richteren 3:12-26

In de komende tijd preek ik een aantal keer over Richteren, een curieus boek. We slaan op zondag wel gedeelten en gedachten over, dat is niet anders. Hierbij zo'n overgeslagen merkwaardig gedeelte dat de moeite waard is om te lezen en te doordenken. Richteren 3 gaat over koning Eglon die Israël in bezit heeft genomen. Hij heerst als harde bezetter 18 jaar lang. God roept echter Ehud, een linkshandige richter om Israël te bevrijden. Waarom dat linkshandige? Vroeger was links de mindere hand, mensen die stijf links zijn werden niet voor vol aangezien. Als God dus deze man roept, geldt dat aloude motief van omkering in de Bijbel: Gods kracht wordt in zwakheid volbracht. Ehud de linkshandige verschaft zich met een list toegang tot Eglon. En juist vanuit de linkerhand komt de snelle daad waarop de dikke slome koning Eglon niet berekend is. Want zo staat het er echt: Eglon is moddervet. Het staat er in alle overdrevenheid en met opgetrokken neus. Het is goed om te benadrukken dat de Bijbel hier geen aanklacht doet tegen gezette en volle mensen. Onze maatschappij is overgevoelig voor fitheid en gezondheid en een ieder die daarvan afwijkt wordt al snel meewarig bekeken. Zo kijken we als gemeente van Christus niet naar elkaar, en zo kijkt God niet naar ons.

Met de beschrijving van Eglon wordt iets anders bedoeld. De Bijbel benadrukt dat Eglon dikker is dan wij eigenlijk voor mogelijk houden, overdreven zelfs. En daarmee wordt het ook een beeld van wie hij is. Eglon zit breeduit op zijn troon, wentelt zich in zijn macht en druipt als oosters despoot van aanzien en bezit. (Voor degene die het kent: Jabba de Hutt)

Ook in onze taal kennen wij beeldend gebruik van gewicht. 'Je tilt ergens *zwaar* aan', 'iemand doet gewichtig of is *paffferig* (*pedant*)

en gedraagt zich opgeblazen'. Zo is Eglon, hij is een slecht man met ongelooflijke hoeveelheid poeha.

En eigenlijk kun je het niet anders beschrijven dan zo: Ehud, de richter, prikt hem lek. Hij steekt een zwaard in zijn moddervette buik, in al zijn gewichtigheid. Als een lekgeprikte ballon verdwijnt koning Eglon achter de deuren en uit de geschiedenis. Al het kwade waar hij voor staat waarin hij zich breeduit wentelde, het loopt leeg en vervliegt. Er hangt ook schaamte rondom dit verhaal. Het gaat over darminhoud en koning Eglon laat lang niets van zich horen en de dienaren durven hem niet te storen omdat ze denken dat hij uitgebreid zijn behoefte zit te doen, genant! Psalm 35: *Laat beschaamd en te schande worden wie mij naar het leven staan; laat terugwijken en rood van schaamte worden wie kwaad tegen mij bedenken.*

De Here God beschaamt de machten en krachten die hem tegenstaan en wegleden van vrede en recht. Hij zet ze te kijk. Al hun poeha is uiteindelijk ijdelheid der ijdelheden, lucht en leegte. Maria de moeder van Jezus zingt het: *Hij heeft hen die hoogmoedig zijn in de gedachten van hun hart, uiteengedreven. Hij heeft machtigen van de troon gestoten en nederigen heeft Hij verhoogd.*

Ook in onze tijd kennen wij leiders en dictators met poeha, die breeduit zitten in aanzien en macht. Het is een troost voor de gemeente, en zeker voor hen die onderdrukt worden en lijden door hen, te weten dat God rechtspreekt.

In memoriam

Zr. Hendrina Ebbink-van Oostenrijk overleed op 4 december in de leeftijd van 96 jaar. Zr. Ebbink wordt herinnerd als een creatieve gastvrije vrouw, bovendien was ze een zorgzame en lieve moeder en oma. Ze was

een grote tuinliefhebber en aan de tuin aan de Beresteinseweg waar zij gewoond heeft met haar man en kinderen (Elly en Hans) werd grote zorg besteed. Zr. Ebbink is getrouwd geweest met br. Jan Ebbink die kerkenraadslid is geweest in onze gemeente. Hij heeft een belangrijke rol gespeeld met zijn bouwkundige achtergrond bij aanpassingen in kerk en pastorie. Op latere leeftijd verhuisden ze naar de Van Heumenhof in Kortenhoef. Na het overlijden van haar man pakte zr. Ebbink de draad van het leven weer op maar het gemis van haar man viel haar zwaar. In verband met haar teruglopende gezondheid waren de laatste jaren voor haar moeizaam, maar dankzij de uitstekende hulp en ondersteuning van haar dochter Elly kon ze tot het laatst toe in haar woning blijven wonen. We bidden de familie, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, Gods troost en hulp toe.

Op vrijdag 6 januari overleed **zr. Wolthera Hendrika Berends-Zomer** in de leeftijd van 99 jaar. Zr. Berends-Zomer werd door haar kinderen omschreven als iemand die het huishouden geheel onder controle had. Haar man was dan wel chef in de werkplaats, maar thuis was zij de baas. Alles was tot in de puntjes geregeld. Een zeer zorgzame moeder was zij, met een stevig en pittig karakter, maar niet zonder liefde en ook ondeugendheid. In het Carolushuis waar ze de laatste tijd van haar leven woonde, werd zij regelmatig tegen de uitdrukkelijke voorschriften in met enige vaart rondgeduwd op haar rollator. Nadat haar man overleed heeft ze nog jaren zelfstandig kunnen wonen, maar op een gegeven moment ging dat niet meer. Voor zo'n zelfstandige vrouw is dat moeilijk te verwerken. Toch heeft ze nog een gelukkige tijd gehad in het Carolushuis. Een val, een opname in het ziekenhuis, een hypo is uiteindelijk veel voor een vrouw van 99 jaar. Boven de kaart staat psalm 23: De Heer is mijn herder. Het is een woord dat boven haar leven staat. We bidden om Gods troost en nabijheid voor de hele familie, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

Meeleven

We willen danken met **Annelies H.** (Bloemstraat 18, 1214 CA HILVERSUM). Ze heeft een goede uitslag gehad en is daar samen met haar gezin erg dankbaar voor. Langzamerhand worden haar waarden in het lichaam beter. We willen bidden voor heel het gezin, om ruimte en rust, om herstel en kracht.

Zr. R. verblijft in de Beukenhof in Loosdrecht (Nieuw-Loosdrechtsedijk 24, 1231 KX Loosdrecht). Ze heeft een mooie kamer met ruim uitzicht en hoopt daar verder te herstellen. We bidden haar Gods hulp en trouw toe.

We bidden voor **br. van O.** (Beresteinseweg 12, 1243 LC 'S-GRAVELAND). Hij heeft regelmatig dat hij vanwege een verstoord hartritme ineens naar het ziekenhuis moet. Dat blijven spannende momenten en we bidden hem daarom Gods nabijheid toe. De Here God is ons een toevlucht.

Zr. van R. (Oudergaarde 1-137, 1241 AX Kortenhoef) is onlangs voor de tweede keer hard en pijnlijk gevallen. Daarom is ze voorlopig niet in de kerk. Gelukkig gaat het langzamerhand weer beter, we bidden voor haar en om herstel.

Jubileum

Op 12 februari zijn **Hugo en Anke W.** (Rijksweg 22, 1412 BA NAARDEN) veertig jaar getrouwd. Hugo kerkt sinds een kleine twee jaar in onze gemeente. U heeft Hugo wellicht weleens gesproken en zien zitten in de kerk, maar nooit met zijn vrouw. Dat heeft een reden. Anke lijdt al een paar jaar aan vroegtijdige dementie en woont niet meer thuis. Hugo schreef dat dit jubileum, ondanks de situatie, een reden voor dankbaarheid en

vreugde is. Daarom zullen we danken met Hugo en Anke dat zij 40 jaar getrouwd mogen zijn en we zullen voor hen bidden.

Gesprekskring

De gesprekskring voor 30ers en 40ers (en ietsje daaromheen) is op dinsdag 7 februari. De avond begint om 20.00 in de pastorie (let op!) Noordereinde 12. Het is goed om met elkaar te praten over geloof en leven. Daarnaast is de gesprekskring ook een gezellige ontmoeting met een borrel na afloop. Van harte welkom!

Leeskring

De leeskring vindt plaats op 1 maart om 20.00 in de consistorie. We lezen uit Tim Kellers *Aan Gods hand door pijn en lijden heen*. Een boeiend boek over diepe vragen. We lezen de hoofdstukken 4 en 5. Schroom niet om een keer een avond mee te maken. Welkom!

Bijbelkring

De Bijbelkring is op 15 februari om 20.00 bij fam. A sr. Kortenhoefsedijk. We lezen verder in Handelingen 3, vanaf vers 12; Petrus houdt nogmaals een toespraak. Wees welkom en lees met ons mee!

Ds. G.J. van Meijeren

Uit de kerkenraad

Jeugddienst

Op zondagochtend 29 januari jl. werd er weer een jeugddienst gehouden. Ds. Geert van Meijeren en onze jongeren namen de voorbereidingen voor hun rekening. Op catechisatie en op de zondagavondclub werd nagedacht over de invulling van de dienst. Er werden liederen uitgezocht en geoefend en er werd een alfabetgebed gemaakt. Ds. Geert van Meijeren preekte over Gideon. Onze

jongeren zorgden voor de tien geboden, de schriftlezing, het gebed, een gedicht, de collecte en zongen, begeleid door Fieke Neijssen op de piano, een prachtig lied 'Burn bright in me' van Hanne de Vries. Na de dienst was er door de jongeren weer iets lekkers gemaakt voor bij de koffie. We mogen terugkijken op een hele mooie dienst. Iedereen die aan de dienst heeft meegewerkt: bedankt!

Beleidsplan 2016-2020

In de KSSK van augustus 2016 gaven wij aan als kerkenraad iedere vier jaar een beleidsplan op te stellen. Centraal bij het opstellen van het beleidsplan staat de vraag: Wat voor een gemeente willen wij zijn en hoe geven wij dat vorm? Inmiddels is het beleidsplan vastgesteld. Mocht u interesse hebben om het te lezen, dan kunt u het opvragen bij onze scriba Mart Flink, scriba@hervormdegemeentesgraveland.nl

Heilig Avondmaal

Al gedurende vele jaren wordt het avondmaal in onze gemeente afwisselend in oude stijl (aan tafel) en nieuwe stijl gevierd. Regelmatig krijgen wij hierover vragen of opmerkingen met verschillende achtergrond. In de kerkenraad is hierover gesproken en is afgesproken dat er door de diaconie gekeken zou worden naar een andere tafelopstelling bij het avondmaal in oude stijl. Bij de avondmaalsviering op D.V. 19 februari a.s. wordt deze gewijzigde tafelopstelling voor het eerst gebruikt.

Wat een zegen dat wij als gemeente het avondmaal mogen vieren. Dat wij uitgenodigd worden aan tafel om brood en wijn tot gedachtenis van onze Here Jezus Christus te eten en drinken. Een groot geschenk waar wij dankbaar voor zijn.

Kerkenraadsvergadering

Op D.V. dinsdag 7 maart 2017 vergadert de kerkenraad. Als u iets wilt bespreken met de kerkenraad kunt u binnenlopen tussen 20.00 uur en 20.30 uur.

Tot slot

Tot zover het nieuws vanuit de kerkenraad. Mocht u vragen hebben of iets kwijt willen aan de kerkenraad, aarzel dan niet om één van de kerkenraadsleden aan te spreken.

Ymkje van 't R

College van Kerkrentmeesters

Actie kerkbalans

De actie kerkbalans voor het jaar 2017 is momenteel aan de orde.

Kort geleden hebt u weer de bekende envelop ontvangen - of binnenkort wordt hij bij u bezorgd - met daarin de brief waarin uw kerk u vraagt of u aan wilt geven hoeveel uw geldelijke bijdrage aan het kerkenwerk in 2017 wordt.

Graag vragen wij nogmaals uw aandacht voor het onderstaande

Zoals u weet is er aan de periode waarin we vanuit de landelijke kerk konden deelnemen aan de mobiliteitspool een einde gekomen. Onze predikant is nu echt als predikant aan onze gemeente verbonden.

Op de gemeenteavond – waarop we unaniem besloten hebben onze predikant te beroepen – is al aangegeven dat het wel wat meer zou gaan kosten.

Op die avond is tevens vermeld dat er ook mogelijkheden zijn om de giften te verhogen zonder dat dat u meer kost.

Dat kan door het opmaken van een overeenkomst voor een periodieke gift.

Bij de informatie over de kerkbalans hopen we u daarover meer te laten weten.

Mocht u nu al meer willen weten, aarzel dan niet één van de kerkrentmeesters aan te spreken.

Verder maken wij u ook nog attent op de collecte die eenmaal per twee weken aan de uitgang gehouden wordt. Dat is de collecte die genoemd wordt “voor de instandhouding van de predikantsplaats” (IPP). Deze collecte

is in het leven geroepen om de extra kosten te kunnen betalen nadat onze toenmalige predikant voor meer tijd aan onze gemeente verbonden werd en er dus meer inkomsten nodig waren.

Deze collecte is nu weer meer dan actueel geworden en wij bevelen deze dan ook hartelijk bij u aan.

Concert

Op vrijdag 24 februari hopen we weer een prachtig concert te organiseren, waarbij ons monumentale Bätz-orgel uit 1824 een rol speelt.

Het zijn mooie gelegenheden om ook buiten de eredienst ons orgel te beluisteren, maar tegelijkertijd de kans om ook andere instrumenten te horen klinken in ons kerkgebouw.

Deze keer hebben we één musicus en twee instrumenten. Zoals gezegd ons Bätz-orgel en daarnaast een muselaer. Beide instrumenten worden bespeeld door Niels-Jan van der Hoek.

Zoals gebruikelijk is de toegang gratis en wordt er een collecte gehouden ter bestrijding van de onkosten. Wat overblijft komt ten goede aan het onderhoud van het orgel.

De hapjes en de drankjes na afloop worden u door de Daniël Stalpaert Stichting aangeboden.

De avond begint om 20:00 uur.

Wat is een muselaer?

Een muselaer virginaal is lid van de toets-tokkel instrumenten, net als het klavecimbel, en het spinet. Kenmerkend bij de virginalen is dat het klavier soms links, soms rechts van het midden gepositioneerd is. Als het klavier links

van het midden zit, spreken we van een virginaal. Een instrument wat vooral in Engeland bijzonder populair was, en een select gezelschap van componisten inspireerde om vooral voor dit instrument werken te schrijven. Dit zijn oa William Byrd, Thomas Tomkins en Giles Farnaby. In de Vlaamse traditie ontstond de muselaar, waarbij het klavier rechts van het midden gebouwd is. Hierdoor worden de snaren exact in het midden “getrokken,” wat een bijzonder klankeffect heeft. De lage tonen vormen een voorname bas, terwijl juist de hogere tonen opmerkelijk helder klinken. In zekere zin hoort u dus twee karakters, en dat op een eenklaviersinstrument! De befaamde Vlaamse klavecimbelbouwer Hans Ruckers heeft vele van deze instrumenten gebouwd, die een generatie later, ook door Couchet in Franrijk zijn vervaardigd.

Op deze kleine foto kunt het waarschijnlijk niet goed lezen, maar op het rechtopstaande witte bord staat de tekst: “JUBILATE DEO OMNIS TERRA”, naar Psalm 66: Juicht Gode, gij ganse aarde!”.

Wie is Niels-Jan van der Hoek?



Niels-Jan van der Hoek (1974) is geboren in Krimpen aan den IJssel. Reeds op 8-jarige leeftijd begon hij bij de Gemeentelijke Muziekschool in zijn woonplaats. Achtereenvolgens ontving hij lessen bij Geert Bierling, Ben van Oosten en dr. Jan Hage in de Domkerk te Utrecht. Klavecimbelles kreeg hij

bij de Amsterdamse organist en beiaardier Bernhard Winsemius. Met concoursen ontving hij in totaal 15 prijzen, waarbij met name zijn interpretaties van oude muziek gewaardeerd werden. Als kerkmusicus is Niels-Jan verbonden aan de Evangelisch Lutherse kerk te Rotterdam, en de PKN gemeenten in Rhooen en Kruiningen. Hij is een veelgevraagd organist bij concerten in uiteenlopende setting.

Opbrengst van de collectes

	€		Coll.bon
01 jan (nieuwjaar)	€ 73,61		39%
08 jan	€ 109,87		41%
15 jan	€ 227,01		25%
22 jan	€ 186,05		25%
29 jan	€ 147,50		39%

Instandhouding predikantsplaats:

08 jan	€ 81,77	39%
22 jan	€ 144,40	24%

(Om het gebruik van collectebonnen te stimuleren vermelden we het % collectebonnen per collecte)

Bankrekeningnummer College van Kerkrentmeesters: **NL65 INGB 0000 4918 04** t.n.v. Kerkvoogdij Herv. Gem. 's-Graveland. **(Let op !! Het rekeningnummer voor het bestellen van collectebonnen staat hieronder)**

Collectebonnen

Collectebonnen zijn verkrijgbaar door storting van het bedrag op **bankrekeningnummer NL24 INGB 0000 5319 24** ten name van **Hervormde Gemeente 's-Graveland**.

Er zijn boekjes beschikbaar met een drietal waardes, te weten:

- 15 euro (20 x 0,75)
- 25 euro (20 x 1,25)
- 45 euro (20 x 2,25)

Als u bij uw overschrijving vermeldt welke waarde(s) u wilt ontvangen, dan zult u, bijna

per omme gaande, de door u bestelde boekjes ontvangen.

Voor verdere informatie kunt u bij ondergetekende terecht, of bij één van de andere kerkrentmeesters.

Allen hartelijk dank voor uw gaven.
Namens het College van Kerkrentmeesters,
Mart Flink

Diaconie

Opbrengst collectes

		Coll.bon
01 jan (nieuwjaar)	€ 61,45	42%
08 jan	€ 99,82	45%
15 jan	€ 127,84	45%
22 jan	€ 141,20	33%
29 jan	€ 115,40	50%

Hartelijk dank voor uw gaven.

Rekeningnummer Diaconie
NL23 RABO 038 82 33 605
t.n.v. Diaconie NH Kerk 's-Graveland

Oproep kerkvervoer

Elke zondag verzorgt een trouwe groep van autorijders vervoer voor gemeenteleden die de dienst willen bijwonen maar niet meer zelf naar de kerk kunnen komen.

Graag wil de diaconie alle chauffeurs bedanken voor hun inzet. Het wordt zeer gewaardeerd!

De autopoule bestaat momenteel uit elf chauffeurs, maar kan altijd versterking gebruiken. Komt u met de auto naar de kerk en hebt u plaats over? Misschien wilt u er eens over nadenken om af en toe enkele gemeenteleden te rijden. Ook als u bereid bent om speciaal voor deze gemeenteleden te rijden, kunt u zich opgeven bij de diaconie.

Voor meer informatie en/of vragen kunt u terecht bij Annemarie de G.
E-mail: a.xxxxx@hotmail.com

Roosters

Rijrooster

1^e Rijder

12 februari	Henk van de P.
19 februari	Klaas P.
26 februari	Arnold van 't R.
05 maart	Win L.
12 maart	Henk van de P.

2^e Rijder

12 februari	Henk H.
19 februari	Adrie/Raymond van de .
26 februari	Niels S.
05 maart	Daniël A.
12 maart	Wim N.

Oppasrooster

12 februari	Gerdi van B. Alexandra S.
19 februari	Daniëlle N. Bas ter S.
26 februari	Paula P. ??
05 maart	NNB
	NNB
12 maart	Gerda S. Marly van R.

Collectantenrooster

12 februari	diaken/kerkrentmeester
19 februari(IPP)	Dimitry S. Jensen van R.
26 februari	diaken/kerkrentmeester
05 maart (IPP)	Maaïke van 't R. Derk van B.
08 maart	(biddag) diaken/kerkrentmeester
12 maart	diaken/kerkrentmeester

Koffierooster

12 februari	Jos A.
19 februari	Ank B. / Anneke van O.
26 februari	Ronald B.
05 maart	Willie F.
12 maart	Corrie G.

2017 – 1517 (500 jaar reformatie)

In dit jaar waarin herdacht wordt dat de reformatie 500 jaar geleden begon wordt er extra aandacht aan de reformatoren en met name aan Luther besteed.

Luthers kruistheologie voor vandaag

In 1964 schreef Gerhard Ebeling een mooie inleiding op het werk van Luther onder de titel "Luther". De hoofdstukken cirkelen telkens rond contrasterende woordparen als wet en evangelie, persoon en werk, geloof en liefde, rijk van Christus en rijk van de wereld enz. Met deze opzet probeerde Ebeling recht te doen aan een fundamentele karakteristiek van Luthers theologie: haar beweeglijkheid, haar 'Sitz im Leben' in de wereld van antithesen en polariteiten.

Theologie bedrijven in het spoor van Luther is niet in het luchtledige een boom opzetten over een of ander thema uit de bijbel of een locus uit de geloofsleer. Het is leren onderscheiden midden in de chaotische arena van het leven, waar goed en kwaad voortdurend door elkaar heen liggen en de duivel rondgaat als een briesende leeuw. Als in dat geheel God God zal blijven en de mens mens, dan moeten ze uit elkaar worden gehouden. Tegen deze existentiële achtergrond is de kruistheologie van Luther ontstaan, of beter: zo is hij zelf theoloog van het kruis geworden. Een positie die van meet af aan mee gedefinieerd wordt door haar tegenhanger, de theologie van de glorie die God en mens op rustige wijze in elkaars verlengde plaatst en een harmonisch evenwicht tussen beide zoekt. Voor Luther was de scholastieke theologie van de middeleeuwen een vorm van theologia gloriae. Met name in zijn vroege periode zien we hem ermee worstelen en zijn de geboorteweën van de theologia crucis duidelijk aanwijsbaar.

Enkele lijnen uit het begin

In het eerste grote college dat Luther in Wittenberg moest geven, de Dictata super Psalterium ofwel het Psalmencommentaar uit 1513/15, roept Gods oordeel over de mens het oordeel van de mens over zichzelf af. Luther legt net als de traditie voor hem de Psalmen onbevangen christologisch uit en legt meteen ook de verbinding met de gelovige. Zoals Christus is gekruisigd, gestorven en neergedaald ter helle om daarna op te staan uit de doden, zo moeten ook wij eerst onszelf beschuldigen om genade te vinden in Gods ogen. Alleen in de gestalte van die zelfveroordeling wordt Gods gerechtigheid ons deel. Uiteraard klinken in deze fase nog sterk de tonen van de laatmiddeleeuwse boetetheologie door, die een houding van nederigheid als deugd aanpreest en haar beschouwd als dispositie voor de genade. Maar Luther — wijs geworden door zijn eigen kloosterervaringen — boort nog een laag dieper en ziet de verleiding van de verdienste die op de loer ligt: groot willen worden door jezelf klein te maken. Om deze verdubbeling bij de wortel af te snijden kan hij op een gegeven moment radicaal spreken van zelfhaat in plaats van deemoed. Achter deemoed kan de hoogmoed zich immers nog verschuilen, maar zelfhaat sluit dat uit. Echte nederigheid is pretentieloos en kan nooit verbonden zijn met de reflectie op wat ze coram Deo uitwerkt.

In het tweede grote college dat Luther gaf, behandelde hij de brief van Paulus aan de Romeinen (1515/16). Door de thematiek van deze brief komt de rechtvaardigingsleer als vanzelf meer in het middelpunt te staan en krijgt haar nieuwe gestalte en lading — Christus maakt in een vrolijke ruil zijn gerechtigheid tot de mijne en mijn zonde maakt Hij tot de zijne — maar nieuwe en geschonken gerechtigheid blijft bij de mens nog steeds verborgen gaan onder haar tegendeel. Ze wordt geen eigenschap, geen kwaliteit van ons bestaan, geen ongebroken ervaringswerkelijkheid. Gelovigen zijn 'onwetend rechtvaardig en wetend onrechtvaardig', ze zijn zondaars in

werkelijkheid, maar rechtvaardig in hope'. Het is alleen de Heer die de weg van de rechtvaardigen kent. Voor hun eigen oog blijft dat verborgen.

In de paradoxale stellingen van de Heidelberger Disputatie uit 1518 bereikt Luthers kruistheologie haar voorlopige kritische maximum en komt de tegenstelling met de theologie van de glorie voluit aan het licht.

Terwijl de theoloog van de glorie bij de zichtbare wereld van de schepping begint om vandaar al speculerend en transcenderend bij de onzichtbare Schepper uit te komen, begint de theoloog van het kruis bij wat van God zichtbaar is geworden in kruis en lijden. Alleen in de gekruisigde Christus, het tegendeel van wat mensen ons van nature bij God voorstellen, is de ware theologie, zo stelt Luther. Hij richt zijn pijlen tegen de zelfverheffing van scholastiek intellectualisme en moralisme. De theoloog van de glorie is een vijand van het kruis, hij wordt het liefst door werken gebouwd, of het nu gaat om werken van de ratio of van de moraal. De theoloog van het kruis daarentegen noemt de werkelijkheid bij haar naam — dat hijzelf niets is en dat zijn werken van God zijn. Van begin tot eind blijft hij volstrekt aangewezen op de scheppende liefde van God die uit het niets iets tevoorschijn roept. Deze liefde van boven “treft wat ze liefheeft niet aan, maar scheidt het”, geheel anders dan de liefde van de mens die juist ontbrandt aan wat ze beminnenswaard acht. “Zondaars zijn daarom mooi omdat ze bemind worden, ze worden niet bemind omdat ze mooi zijn”, zo vat Luther de omwenteling kernachtig samen. Deze kritische lijn uit de beginperiode loopt door in het omvattende werk dat Luther ons heeft nagelaten. Geflankeerd door andere motieven en later ook in een meer pastorale toonzetting, maar toch blijft het een rode draad. Als kruistheoloog zet hij in bij God die zich in het kruis van Christus verborgen heeft onder het tegendeel, sub contrario, om alle verkeerde verwachtingen aan onze kant te doorkruisen.

Parallel hiermee kan er alleen van geloof sprake zijn onder de gestalte van de aanvechting, van vrijspraak onder de gestalte van het oordeel, van heerlijkheid onder de gestalte van het lijden en van leven onder de gestalte van de dood.

Onder het kruis wil God gevonden worden en daar wil Hij óns vinden, het vormt samen één beweging. Luthers kruistheologie is een vertrekpunt dat alles onder het voorteken zet van Christus en die gekruisigd.

En verder

Er zijn tijden geweest dat deze insteek volkomen in de vergetelheid raakte en dat waren vaak niet de beste tijden voor de kerk. Dan dwaalden we onbekommerd weg in het rijk van de schepping, we lazen het evangelie met het oog op directieven voor de moraal of we kwamen in de bekoring van de apocalyptiek en sloegen aan het rekenen. Op andere momenten kwam de theologia crucis weer met kracht naar voren en werd ze opnieuw uit de nood geboren. In de vorige eeuw was het de jonge Karl Barth die zich in z'n Römerbrief theoloog van het kruis toonde. God en mens werden weer radicaal onderscheiden om ze in de juiste relatie te brengen. De redelijke en zedelijke harmonie tussen beiden, waar de liberale theologen van de negentiende eeuw bij waren uitgekomen, moest in de dialectische theologie van Barth en z'n tijdgenoten plaatsmaken voor de crisis. Boven werd weer boven en beneden beneden. Bijna gelijktijdig was het in Nederland Oepke Noordmans die op eigen kracht door de grenzen van de ethische theologie heen brak, de zaak van God en mens opnieuw op scherp zette en niet anders over de schepping wilde spreken dan in kritische zin, als een plek licht rondom het kruis. Kruistheologie kent dus haar momentum, haar plaats en tijd. Zodra we haar uit die antithetische context losmaken en als zelfstandig principe hanteren, verkeert ze al gauw in haar tegendeel en kan ze ontaarden in een theologie van de glorie, maar dan onder een negatief voorteken.

Wat er van te leren valt

Met dat laatste in ons achterhoofd kunnen we er niet omheen dat Luthers kruistheologie ons een spiegel voorhoudt. Een kritisch tegenover waardoor je opeens scherper ziet welke bewegingen er bij ons gaande zijn, zo is er veel bedrijvige opzettelijkheid in het kerkelijk leven gekomen waar je de kruisgestalte nauwelijks in terug kunt herkennen. Van missionaire strategieën om mensen te bereiken en de gemeente meer zichtbaarheid te geven in dorp en stad, moderne apologieën om het christelijk geloof redelijk en aanvaardbaar te maken in de ogen van de culturele elite, tot allerlei plaatselijke initiatieven waarvan men (meestal tegen beter weten in) hoopt dat ze het lek in het schip van de kerk, waar het onstuimige water van de secularisatie nu al jaren achtereen doorheen golft, kunnen dichten. Of we nu als kerk op een vrijzinnige, orthodoxe of evangelische koers liggen, er wordt gezwoegd en gezweet, geconfereerd en gediscussieerd. Alle hens aan dek. Een prachtkans voor de oude Adam die zichzelf en de gemeente wil bouwen door zijn werken. Hij kan het gaan zoeken in bijzondere ervaringen, in geestelijke groei, in gezangen en wonderen (*There is more*), in pakkende reclameslogans, in serieus discipelschap etc. In allerlei uitdossing kom je op kerkelijk terrein de zwoeger tegen. Afzonderlijk en van dichtbij genomen valt het misschien niet op en kun je waardering opbrengen voor de inzet en het enthousiasme waarmee een en ander gepaard gaat, maar bij elkaar genomen krijgt het iets van een front dat om benoeming en ontmaskering vraagt. De theoloog van het kruis zegt dan waar het op staat: “het geloof richt zich op onzichtbare dingen. Opdat er dus plaats zij voor geloof, moet alles wat geloofd wordt, verborgen worden. Het kan echter niet dieper verborgen worden dan onder het tegendeel van het tastbare, het waarneembare en het ervaarbare. Dus wanneer God levend maakt, doet Hij dat door te doden; wanneer Hij rechtvaardigt, doet Hij dat door tot schuldigen te maken; wanneer Hij in de hemel brengt, doet Hij dat door in de

hel te voeren.., zo verbergt Hij zijn goedheid en barmhartigheid onder eeuwige toom, zijn gerechtigheid onder ongerechtigheid”, houdt Luther in 1525 Erasmus voor. De woorden uit 1 Samuël 2:6 waar hij hier aan refereert, hebben programmatische betekenis voor z’n kruistheologie. Ze definiëren Gods handelswijze: Hij doodt en doet herleven, Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen. Zoals God aan zijn Zoon heeft gedaan, zo doet Hij met ons en zo handelt Hij aan de gemeente. Wie dus de neergang, het minder worden en de nietigheid wil ontvluchten, individueel maar ook als kerk in deze tijd, kan door de Heer niet opnieuw tot leven worden gewekt. We moeten daar willen zijn waar de Heer ons wil vinden, in het graf van zonde en dood, waar het lot van onze eigen werken definitief bezegeld wordt en de oude Adam moet sterven. Wie uit alle macht zichzelf uit de crisis omhoog probeert te werken, zou zomaar de barmhartige God kunnen passeren die onderweg is naar de diepte om ons daar op te richten. En die al zijn goede gaven verbergt onder het tegendeel van wat wij voor onszelf en voor onze gemeenten begeren en nastreven.

Onmiddellijkheid

Naast opzettelijkheid in allerlei soorten en maten, springt ook de behoefte aan onmiddellijkheid in het oog. Het woord belevingscultuur (inmiddels al aardig versleten, maar nog altijd actueel) valt dan al gauw.

Nu we vaak royaal in onze basisbehoeftes kunnen voorzien en we niet meer hoeven te óverleven, draait alles al gauw om béleven. Ook binnen de kerk. Zal zij dat op haar beurt kunnen overleven? Dat wordt de grote vraag in de komende tijd. De dingen kunnen soms snel veranderen, maar vooralsnog blijft de belevingsdorst prominent aanwezig. Ze manifesteert zich op allerlei gebieden en brengt binnen de kerk een heel eigen taalveld met zich mee, van “het is mijn verlangen”, “het is mijn passie” tot “God heeft mij op het hart gelegd”. Het evangelische lied vormt de muzikale vertolking ervan. De dialectiek van

het ‘sub contrario’ gaat dan ontbreken, de dingen dragen niet meer de gestalte van hun tegendeel. Alles moet één op één worden gezegd en ervaren, zonder onderbreking of hapering.

Alsof we mensen uit één stuk zijn geworden, gaaf en heel, zonder innerlijke tegenspraak, niet meer gehinderd door de stoorzender van het kwaad. Alsof het woord van het kruis niet steeds opnieuw als een zwaard door de ziel gaat en ons leven als een verdeeld huis aan het licht brengt. Alsof de rechtvaardige niet tot aan zijn dood ook de zondaar is en blijft. Alleen wie met Paulus en Luther blijft uitroepen “Ik ellendig mens”, is ontvankelijk voor de verlossing door Jezus Christus. Een christen ontvangt religieuze beleving daarom niet anders dan in de kruisgestalte, in de gebroken vorm van kyrie en gloria, van verootmoediging en lofprijzing. Wie hier meer wil hebben en de bedelaarsgestalte van die ellendige mens achter zich wil laten, grijpt vooruit op de volkomenheid van Gods toekomst en grijpt mis. Tussen hemelvaart en de wederkomst van de Heer blijft het geloof een aangevochten ding, een “en toch”-geloof, of om met Luthers eigen woorden te spreken een “getrooste vertwijfeling”. Waar de theologus gloriae het in z’n ongeduld hogerop zoekt en meer wil beleven of uitstralen, daar leert de theologus crucis om af te zien, te wachten en te volharden. Als een wachter op de morgen.

In de slaap

Hoe dit soort gedachten concreet kan uitpakken, maakt Luther op bijna naïeve wijze aanschouwelijk met de hond uit een fabel van Aesopus, in een uitleg van Psalm 127 uit 1533. Die hond heeft een stuk vlees in z’n bek, ziet in het water z’n spiegelbeeld en hapt dan naar het stuk vlees dat z’n spiegelbeeldige tegenvoeter tussen de kaken heeft. Uit hebzucht verliest hij het werkelijke stuk. Het vooruitgrijpen op een toekomst van meer staat de beleving van de wereld hier en nu in de weg. Daartegenover stelt Luther dan het geloof: “De gelovige slaapt niet alleen ‘s nachts, maar heel z’n leven. Hij laat gaan

opdat God z’n werk kan doen, hij geniet van de gaven, laat zich als een instrument gebruiken en geeft God de eer; hij slaapt en heeft alles als in rust, door alles snel te doen doet hij niets en door niets te doen doet hij alles.” Een mooie (té mooie?) illustratie van de concrete levensvorm die de kruistheologie met zich meebrengt: een heilige passiviteit waaronder de ware activiteit van de mens verborgen gaat. Een nietsdoen dat juist alles blijkt te zijn. Ik geef toe, dat krijg je nooit in je vingers, je kunt er geen beleid van maken — hoe harder een mens deze slaap probeert te vatten, des te minder het lukt. Juist daardoor ligt het steeds weer voor ons uit als het geheim van de genade: God scheidt iets uit niets, hij maakt van zondaren rechtvaardigen en doden roept Hij tot leven. Zo geeft Hij het zijn beminden in de slaap, zo blijft Hij God en wij mens.

DOOR: Dr. E van der Veer

UIT: Kontekstueel januari 2017

Jachtseizoen

In de vroege ochtend van 2 januari begint het jachtseizoen. Zo was het vele jaren. Als een ongeschreven wet. Door iedereen geëerbiedigd. Maar het gaat de laatste jaren als met het vuurwerk. Dat mag alleen op de oudejaarsdag ploffen, maar steeds minder vuurwerkfanaten houden zich daaraan. Zo ook de jagers die loop en vizier op dominees en proponenten richten. Scriba’s en preekbeurtenregelaars. Mijn ervaring beperkt zich nagenoeg tot de leden van de hervormde schiet-brigade. In andere verbanden bewaart men naar zeggen zijn kruit vaak nog even. Het jachtseizoen wordt er wat later geopend.

Oudgedienden hebben meestal voorrang. Terecht. Daarna hebben preekbeurtenregelaars de vrije hand. Er valt te kiezen.

Net als van de befaamde broers Vroegindewij –het hervormde kwartet Leen, Wim, Arend en Wouter– geldt ook hier: er zijn

begeerden, geleerden, bekeerden en verkeerden. Wie wil niet met een mooie buit thuiskomen? Maar wat is mooi? Welsprekendheid? Exegetische en dogmatische hoogstandjes? Een voorganger die zijn publiek vermaakt met zichzelf? Helemaal achteraan in de rij komen de "gaatjesvullers", de "noodgevallen", wier optredens grotendeels samenvallen met de bouwvakvakantie. De inhoud kan goed zijn, maar de verpakking slaapverwekkend.

Aan een preekbeurt hangt een kostenplaatje. Elk kerkverband heeft daar zo zijn eigen regelingen voor. Het goedkoopst zijn de christelijke gereformeerde dominees. De broeders uit de Gereformeerde Gemeenten kosten ietsje meer. En dan zijn er nog die op de zak preken. Gelukkig geen gewoonte onder de hervormden. Het zou dan weleens schraalhans keukenmeester kunnen worden voor veel van mijn collega's. Zeker als de zak na de gehouden preek rondgaat. Boze tongen beweren dat de fel begeerde prof. G. Wisse preken in verschillende prijsklasse had. Wie weinig in kas heeft moet wel eens onderhandelen. Sommige gemeenten zijn dermate armlastig dat men zijn geweten geweld aan moet doen om ook maar een cent aan te pakken. Soms wordt het de voorganger gemakkelijk gemaakt. „Wilt u er nog iets voor hebben...?“ Blijf denken aan de penningsskens van de weduwen en ook aan milieu en zondagsrust. Heilsboden lijken flitsboden. Er gaat in kerkelijk Nederland iedere zondag heel wat CO2 de lucht in. Laten preekvoorzieners daar een beetje meer opletten. En ook de dominees. En de kerkgangers dan? Arm als we wel kunnen roemen in eigen kerk, goede dominees en kostelijke preken maar de kracht van het Evangelie niet kennen. En dat is toch het essentiële: weten van de schrik des Heeren en de liefde van het gestorte bloed.

DOOR: ds. J. Belder
UIT: RD d.d.

Zijn we als kerk niet te druk met onszelf?

Opademen in de eredienst.

De eredienst is om op te ademen, om te concentreren op het blijvende, zegt Dr.A.A.A. Prosman. De enige weg is zo dicht mogelijk bij de Schrift proberen te komen.

“Het is al heel wat als je als voorganger je best doet te verstaan wat een Bijbelgedeelte te zeggen heeft en dat zo goed mogelijk probeert te vertolken. Daaraan heb ik mijn handen vol. Als predikant probeer ik te luisteren en waar te nemen wat in deze wereld gebeurt, verschuivingen te verstaan en te horen wat God in zijn Woord zegt. Dan komt de actualiteit daaruit vanzelf naar voren. Een toepassing komt uit het Bijbelgedeelte zelf op, of het is géén toepassing maar een stichtelijke opmerking”.

Prediking.

“Recent las ik het boekje *Verschuivingen in de gereformeerde bondsprediking* uit 1965 De wereld waarover Prof. C. Graafland daarin schrijft, is in kerkelijk opzicht een heel andere dan die van nu. Graafland streed tegen een voorwaardelijke prediking, met als belangrijke vraag: Waaraan moet ik voldoen om me een kind van God te mogen noemen? Dat was voor hem een front, maar dat is er vandaag niet meer.

Al in Graaflands tijd kwam er een kentering. De prediking wierp mensen niet meer op zichzelf terug, maar confronteerde meer direct en onbevangen met het Woord. De prediking van ds. G. Boer die ik als jongen in Gouda hoorde, had een bevrijdend effect. Dat was een rechtstreekse confrontatie met het Woord van God, zonder allerlei bevindelijkheidsvraagjes. Zelfonderzoek kan martelend zijn, je komt er nooit uit of het bij jou wel echt is. De mens is bedrieglijk en zelfs in de meest vrome ervaring kan hij zichzelf

niet vertrouwen. Van die prediking zijn we als hervormd–gereformeerden nu weg.

Tegelijk vraag ik me af of we niet op een eigentijdse manier terug zijn bij een voorwaardelijke prediking. Vandaag ben je pas christen als je ook actief bent. In preken speelt vooral de vraag hoe ècht jij als christen bent. Dat is weer een vorm van zelfonderzoek.

Zo'n prediking is best te verklaren. De kerk krimpt en we voelen daarover pijn. We moeten missionair zijn, de kerk overeind zien te houden, het gemeentelven organiseren. 'Moeten' is het woord. Net als 'beleid': zet een stip op de horizon. Maar in de kerk leven we van de Geest, niet van een stip op de horizon".

Andere oren.

"De kerkganger van vandaag is in zijn verhouding tot God dezelfde als die ik voor me zag toen ik als predikant begon, in 1977. Wel luistert hij anders naar een preek. Door een andere kijk op God zijn de vragen van de heils-toe-eigening wat op de achtergrond gekomen. In de loop der jaren is de samenleving gesecculariseerd. Parallel daaraan ontstond een sterke behoefte om handvatten te krijgen voor het christen-zijn in de praktijk van het leven.

Dat heeft nog een ander effect gehad. Gaandeweg zag ik de gemeente bewust worden van zichzelf. Eerst was ze meer ontvangend: er is een kerk, er wordt gepreekt en wij doen wat ons opgedragen wordt. Vandaag is de gemeente niet alleen maar afwachtend.. Ze is zichzelf als 'subject' gaan verstaan: 'Wij zijn er ook nog'".

Eerder was er de tegenstelling tussen actief en passief. Nu zie je meer de twee-deling reformatoerisch-evangelisch, al lijkt het erop dat die tegenstelling alweer over haar hoogtepunt heen is. Reformatoerischen zijn wat evangelischer geworden, en de evangelischen hebben hier en daar Calvijn en de puriteinen ontdekt.

Ik vraag me af of jongeren die vanuit de evangelische hoek beïnvloed zijn nog een idee van begrippen als 'verbond' en 'belofte'

hebben. Deze lijken voor hen ballast, restanten, een manier van geloven uit het verleden. De vraag is daarom of voorganger en hoorder niet op verschillende golflengte verkeren".

Belijdenis

"Als hervormd-gereformeerden spreken we over het 'goud' van de gereformeerde belijdenis. Toch lijkt het moeilijk om dit te actualiseren. Wat is dat goud voor nu? Blijft het niet in het historische steken, en lukt het maar slecht om de inhoud van de belijdenis naar het heden te leiden? Ik zie hier een verlegenheid. Als God liefde is, waarom dan een moeilijke omweg via verbond, verkiezing, wedergeboorte en dergelijke? Als God altijd liefde is, dan is de hele dogmatiek overbodig. Alles begint dus met de vraag: wie is God? Want wie zegt dat God van ons houdt? Hoe komen we daarbij? Dat komen we alleen uit de Bijbel te weten. We vinden daar dat Hij een verbond sluit, dat Hij tot Israël komt, en tot ons. Dat inzicht zal uit de Schrift moeten opkomen. Een verwijzing naar onze belijdenis is te weinig. Navolging en discipelschap zijn vandaag de kernwoorden. Dat zijn Bijbelse woorden, maar brengen ze niet met zich mee dat Jezus op een bepaalde manier benaderd wordt, namelijk als voorbeeld? Jezus is belangrijk, omdat Hij ons helpt om datgene te doen wat we moeten doen. Ook een woord als 'groei' is vandaag kenmerkend; Jezus helpt je om te groeien.

Mensen worden moe onder deze prediking. De vraag is bovendien of de prediking hiermee niet in de crisis komt? Wat is nog genade? Als genade het geestelijk instrument is om de gemeente te activeren, dan is ze een soort zachte dwang. Daar moet ik niet aan denken. Beter is een prediking die onder het oordeel van God plaatst en daardoor oneindig bevrijdend is. In het oordeel komt er ruimte voor Christus. Het lijkt erop dat we die radicaliteit zijn kwijtgeraakt".

Kabbelend

"Vandaag wordt er meer gepreekt over Jezus dan over God. Dat hangt samen met het

tijdsbeeld. We hebben moeite met de eeuwige God. In Jezus is God naar ons toe gekomen. Jezus kwam onder ons. Hij is nabij. Hij wil bij ons horen. Maar hebben we ook oog voor de andere, meer ondoorgrondelijke kant van God?

Met een eenzijdig godsbeeld kan je je de moeilijke vragen van het lijf houden. Waar is God in het lijden, waar was Hij tijdens de Holocaust? Voor deze fundamentele vragen, waar je je niet van af kunt maken, schrikken we terug. Het kerkelijk leven krijgt daardoor, ondanks alles, een kabbelend verloop. Ik kom niet veel echte verontrusting tegen. Iedereen heeft zijn zorgen, zoals mensen die altijd hebben gehad. Dat kinderen afhaken, dat kleinkinderen niet gedoopt worden, dat het leger wordt in de kerk – we wennen eraan, accepteren het. Pas als het gèld op is, ontstaat er in de kerk paniek. Het is wrang om dat te constateren. Onze kerk bezint zich niet op deze dingen. Slechts één keer heeft de synode zich met de vragen van secularisatie bezig gehouden: in 1988, naar aanleiding van het rapport *Kerk-zijn in een tijd van godsverduistering*. Daarna heeft het nooit meer op de agenda gestaan”.

Keuzes

“De Holocaust houdt mij bezig. Niemand dacht destijds dat zo iets mogelijk was. En we weten nog steeds niet hoe het heeft kunnen gebeuren. Een buitencategorie van het kwaad, het satanische, het demonische diende zich aan. Als kerk moeten we alert zijn. Dit kan zich opnieuw manifesteren. Ik denk dat we onze cultuur niet moeten onderschatten. We leven in een tijd die om keuzes vraagt. Een predikant moet geestelijk leidinggeven. Daarom is het belangrijk dat hij een overtuiging heeft. Ik merk dat een predikant soms vermijdt om zich over een gevoelig onderwerp uit te spreken. Hij wil voorzichtig zijn, niet provoceren, is misschien van binnen onzeker. Dat is jammer, want zwijgen schept onzekerheid. We moeten het lef hebben om leiding te geven. Je krijgt gezag als je een

gefundeerd oordeel hebt, als je luistert en evenwichtig bent”.

Kwetsbaarder.

“Christenen staan vandaag minder beschermd in de samenleving dan veertig jaar geleden. Christelijke partijen vormden na de oorlog een meerderheid, en konden samen het land besturen. De kerk floreerde en de christelijke scholen stonden als een huis. Als die instituten wegvallen, voel je de tijdgeest extra en ben je een stuk kwetsbaarder. De vraag is wat de eigen levensstijl van jou als christen is. De refocultuur is een poging om de tijdgeest buiten de deur te houden. Ik heb daar best wel bedenkingen bij maar zie haar tegelijk als een positieve bescherming. Openheid ten opzichte van de cultuur kan ons als christenen ook de das om doen. We weten er niet goed mee om te gaan. Ik zie dat de EO op dit punt in een spagaat verkeert”.

Geduld

“Het lijkt erop dat de kerkenraden dingen in de gemeente vandaag de dag willen vastleggen. Je kunt het een verschuiving van belijdenis naar beleid noemen. Beleid is niet verkeerd en schept vaak de nodige duidelijkheid, zeker als in de gemeente verschillende opvattingen leven, maar het gevaar is dat het gemeente-zijn een systeem dreigt te worden, en dat het geestelijk aspect eronder lijdt.

De plicht om een beleidsplan te maken werkt de gedachte van maakbaarheid van de gemeente in de hand. We organiseren wat af met elkaar. Dat geeft dynamiek aan een gemeente, maar is dat hetzelfde als een levende gemeente van Christus zijn? Het managementdenken vindt er van lieverlee zijn weg. De gemeente moet gerund worden, zo strak is het vandaag eigenlijk wel. Daar kun je weleens van schrikken. Het zijn ook vaak de hoger opgeleiden die in de kerkenraad komen. Is dat goed? Hebben lager opgeleiden in de gemeente ook een stem of worden ze óverstemd?

Laten we onszelf de vraag stellen of het managementdenken voldoende ruimte laat

voor de Geest, Die zijn eigen verrassende sporen trekt. De roeping van een ambtsdrager is toch meer dan een uitvoeren van wat er in het beleidsplan staat? Volgens mij is geduld hebben een belangrijk kenmerk van het ambt. Een manager is iemand van het moment, hij wil meteen resultaat zien. Een ambtsdrager is iemand van de lange adem. Een ambtsdrager is minder iemand die organiseert, maar meer een persoon die probeert om geestelijke leiding te geven”.

Kerk

“Als hervormd-gereformeerde gemeenteleden zien we de kerk in haar geheel vandaag nauwelijks meer staan. Wat de synode doet of zegt, komt bij ons amper nog in beeld. Die tendens is versterkt na 2004, het jaar van de fusie en scheuring. Persoonlijk vind ik dat erg jammer. Hebben we afscheid genomen van de kerk, ondanks het feit dat we erin zijn gebleven? Als ik klassicale vergaderingen bijwoon, kom ik maar weinig afgevaardigden uit hervormd-gereformeerde gemeenten tegen. (Geref. Bond) Dat heeft me erg verbaasd, maar het is een teken aan de wand.

Ik begrijp wel dat de kerk over het algemeen weinig herkenbaarheid oproept. Dan is het gemakkelijk om je daarvan te distantiëren. Je kunt wel klagen, maar mag dat wel als je zelf niet present bent? We moeten ook lijden aan de kerk. Als predikant zou je de vragen die landelijk spelen goed in je eigen kerkenraad aan de orde kunnen stellen”.

Druk

“De vraag is of we als kerk niet te druk met onszelf zijn. Terugkijkend was dat het geval in het proces van *Samen op Weg*. En vandaag zijn we doende met de reorganisatie van de kerk. Het zou goed zijn als de Geref. Bond wat dit betreft de rol van luis in de pels speelde. Het is mooi om, in het kader van het landelijke missionaire project, pioniersplekken te stichten, maar ga als kerk eens na welke boodschap je wilt communiceren. Je loopt er tegenaan dat er op dit punt zelfs geen begin van eenheid is. De verdeeldheid in de kerk is

heel groot, maar ze wordt toegedekt. Dat is haar armoede. We zijn in de kerk religieuzer, maar niet belijdender geworden. Ik preek deze zondagen over Jesaja. Het volk Israël mocht uit de ballingschap terugkeren naar het land van de vaders. Het volk was gedecimeerd tot een klein clubje. Het bestond nog uit twee van de twaalf stammen, maar Gods beloften voor het volk waren niet minder geworden. Die bleven voor de volle 100% van kracht. Dat is het perspectief waarmee je verder kunt. Daaraan houd ik me vast”.

Dat Dr. Prosman zich verdiepte in het denken van Nietzsche heeft hem geholpen om de aard van onze cultuur te leren kennen. “Het heeft me een kritische houding naar de kerk gegeven, en naar de naïviteit die ik daar bespeur, alsof we Nederland voor het evangelie kunnen terug winnen. We realiseren ons niet dat dat, tenminste voor Europa voorbij is”. Volgens dr. Prosman heeft Nietzsche niets nieuws gezegd, maar slechts conclusies getrokken. Het christelijke Europa zou volgens hem een nieuwe, atheïstische toekomst tegemoet gaan. “We kunnen met eigen ogen zien dat hij gelijk had, en dat vraagt nuchterheid. We moeten ons als kerk niet verliezen in doemdenken, maar ook geen utopie voor ogen hebben. Het is nodig dat we een enorme pas op de plaats maken. Trek er als kerk eens 5 jaar voor uit om na te gaan hoe we in de afgelopen decennia kerk zijn geweest. Welke koers hebben we uitgezet? Hebben we de tijdgeest verstaan, of hebben we ons vergist? Laten we proberen iets te peilen van de verlegenheid waarin we ons bevinden”.

*Dr. A.A.A. Prosman verdedigt in 2007 zijn proefschrift **Geloven na Nietzsche**, Nietzsches nihilisme in de spiegel van de theologie.*

*Hij is auteur van **Homoseksualiteit tussen Bijbel en actualiteit** (2013), en van **De Onverwerkte Holocaust**, spiegel voor de kerk van nu (2015)*

Interview met dr. A.A.A. Prosman
UIT: De Waarheidsvriend d.d. 16 sept 2016
(dr. Prosman hoopt zondag 12 februari bij ons
te preken)

Recreatiewerk in Zeeland

De kerken van Zoutelande, Biggekerke en Meliskerke organiseren al sinds 1964 recreatiewerk voor vakantiegangers. Enthousiaste jongeren afkomstig uit verschillende delen van Nederland geven invulling een recreatieprogramma in en bij de Boshut, op een eigen terrein in Zoutelande aan de Zeeuwse Rivièra. Voor de recreatieteams van zomer 2017 zijn we op zoek naar:

Jongeren(M/V)

- ben je tussen de 18 en 25 jaar,
- sta je positief tegenover het christelijk geloof,
- hou je wel van wat inspanning en gezelligheid,
- ben je 2 weken beschikbaar in de periode van 15 juli tot 26 augustus 2017?

Dan ben jij degene, die we zoeken! Wij zorgen voor onderdak, zakgeld en we vergoeden je reiskosten (openbaar vervoer 2e klas) en verblijfkosten! Voor meer informatie kun je onze website bezoeken:

www.boshutzoutelande.nl of bel Marjo Saaman: 06 5881 4225.

DUBBELCONCERT

door

NIELS-JAN van der HOEK

BÄTZ-ORGEL

en

MUSELAER

in de

HERVORMDE KERK

NOORDEREINDE 14 'S-GRAVELAND

24 februari 2017 om 20.00 uur

TOEGANG GRATIS

**Na afloop napraten met hapje en drankje
(aangeboden door de Daniël Stalpaert Stichting)**

www.hervormdegemeentesgraveland.nl
